

Ministarstvo
finansija

Adresa: Ul. Stanka Dragojevića br.2
81000 Podgorica Crna Gora
www.mif.gov.me

Br: 05-02-430/25-40597/2

Podgorica, 04.02.2026.godine

Za: MINISTARSTVO FINANSIJA, DIREKTORAT ZA PORESKI I CARINSKI SISTEM, Stanka Dragojevića 2, Podgorica

Predmet: Mišljenje na Informaciju povodom zaključivanja Sporazuma između Finansijske uprave Republike Slovenije i Uprave carina Crne Gore o donaciji softvera za carinski informacijski sistem

Veza: Vaš akt br. 10/2-03-430/25-40597/2 od 02.02.2026 godine

Poštovani,

Povodom Informacije povodom zaključivanja Sporazuma između Finansijske uprave Republike Slovenije i Uprave carina Crne Gore o donaciji softvera za carinski informacijski sistem, Ministarstvo finansija daje sledeće:

MIŠLJENJE

Na tekst Informacije i pripremljeni Izveštaj o analizi uticaja propisa, sa aspekta implikacija na poslovni ambijent, nemamo primjedbi.

Naime u okviru Pregovaračkog Poglavlja 29 postoji značajan broj IT sistema koje bi trebalo implementirati, kao i potreba da se dostigne dovoljan stepen ispunjavanja mjerila 3 do kraja 2026. godine, Uprava carina je u prethodnom periodu ostvarila komunikaciju sa Finansijskom upravom Republike Slovenije (FURS), koja u kontinuitetu pruža podršku Upravi carina u pregovaračkom procesu kroz ekspertsku podršku i donaciju IT sistema. Nadalje, Uprava carina je iskazala potrebu za donacijom poslednjih razvijenih sistema FURS-a u skladu sa Carinskim zakonom Unije i posljednjim tehničkim specifikacijama DG TAXUD-a, kako bi nakon zaključivanja ovog Sporazuma izvršila implementaciju sistema u Carinski informacijski sistem. Takođe, zatražena je i ekspertaska podrška Finansijske uprave Republike Slovenije tokom perioda implementacije.

U Izveštaju o sprovedenoj analizi procjene uticaja propisa u dijelu procjene fiskalnog uticaja, navedeno je da su potrebna sredstva u iznosu od 3.500.000,00€ za implementaciju/nadogradnju IT sistema kao i da je potrebno obezbijediti dodatna sredstva za održavanje novih sistema tokom narednih godina.

Imajući u vidu navedeno, Ministarstvo finansija, sa aspekta budžeta, u načelu nema primjedbi na dostavljenu Informaciju povodom zaključivanja Sporazuma između Finansijske uprave Republike Slovenije i Uprave carina Crne Gore o donaciji softvera za carinski informacijski sistem uz obavezu da se sve aktivnosti na implementaciji iste usklade sa sredstvima koja su opredijeljena godišnjim zakonom o budžetu za predmetne namjene.

S poštovanjem,

Informacija povodom zaključivanja Sporazuma između Finansijske uprave Republike Slovenije i Uprave carina Crne Gore o donaciji softvera za carinski informacijski sistem

Uprava carina u procesu evropskih integracija Crne Gore u kontinuitetu sprovodi aktivnosti, koje su usmjerene ka ispunjavanju mjerila u Pregovaračkom poglavlju 29 Carinska unija.

Pored mjerila koja se odnose na usklađivanje carinskog zakonodavstva i jačanje administrativnih kapaciteta, ključno mjerilo za zatvaranje Poglavlja 29 je mjerilo 3, a to je da Crna Gora postigne dovoljan napredak u razvoju svih neophodnih međusobno povezanih IT sistema, posebno: Novog kompjuterizovanog tranzitnog sistema (NCTS), Sistema za upravljanje integrisanom tarifom (ITMS), Sistema kontrole izvoza (ECS) i Sistema kontrole uvoza (ICS).

Evropska komisija zajedno sa državama članicama Evropske unije uspostavlja sigurne, integrisane i interoperabilne elektronske carinske sisteme za razmjenu podataka i informacija. Svrha ovih sistema je olakšavanje postupaka uvoza i izvoza, smanjenje troškova, ubrzanje carinjenja, usklađivanje kontrole robe, osiguranje ispravne naplate dažbina, omogućavanje brze razmjene informacija u međunarodnom lancu snabdijevanja i olakšavanje nesmetanog protoka i ponovne upotrebe podataka između carinskih organa i privrednih subjekata. Svaka država članica EU je odgovorna za razvoj i uspostavljanje odgovarajućih informacijskih sistema koji omogućavaju sprovođenje ovih ciljeva i osiguravaju povezanost sa evropskim carinskim sistemima.

Uprava carina je u cilju ispunjavanja mjerila 3 realizovala Projekat NCTS kroz sredstva Evropske unije IPA 2014 i isti je funkcionalan na nacionalnom nivou od 1. oktobra 2024. godine, a od 1. novembra 2025. godine i na međunarodnom nivou sa svim državama članicama Konvencije o zajedničkom tranzitu. Takođe, pripremljena je i projektna dokumentacija za implementaciju projekta koji će uključiti implementaciju još dva EU sistema i to: "Nadogradnja/razvoj carinsko informacijskog sistema do potpuno funkcionalnog EU automatizovanog izvoznog sistema (AES) i Uvoznog kontrolnog sistema (ICS2). Započeta je tenderska procedura za ovaj projekat i realizacija istog se očekuje u narednom periodu iz podrške EU kroz IPA 2024 sredstva.

Imajući u vidu da u okviru Pregovaračkog Poglavlja 29 postoji značajan broj IT sistema koje bi trebalo implementirati, kao i potrebu da se dostigne dovoljan stepen ispunjavanja mjerila 3 do kraja 2026. godine, Uprava carina je u prethodnom periodu ostvarila komunikaciju sa Finansijskom upravom Republike Slovenije (FURS), koja u kontinuitetu pruža podršku Upravi carina u pregovaračkom procesu kroz ekspertsku podršku i donaciju IT sistema.

Uprava carina je iskazala potrebu za donacijom poslednjih razvijenih sistema FURS-a u skladu sa Carinskim zakonom Unije i posljednjim tehničkim specifikacijama DG TAXUD-a, kako bi nakon zaključivanja ovog Sporazuma izvršila implementaciju sistema u Carinski informacijski sistem. Takođe, zatražena je i ekspertaska podrška Finansijske uprave Republike Slovenije tokom perioda implementacije.

Finansijska uprava Republike Slovenije je iskazala spremnost da nastavi sa donacijom carinskih sistema Upravi carina kao i ekspertskom podrškom tokom perioda implementacije/nadogradnje sistema.

Implementacija/ nadogradnja, kao i održavanje IT sistema za carinske službe iziskuje značajna sredstva, stoga je Uprava carina, pored korišćenja EU IPA sredstava za implementaciju istih, a imajući u vidu i rok za zatvaranje ovog Poglavlja kao i preporuku DG TAXUD- a, zatražila donaciju sistema koji su navedeni u

Aneksu Sporazuma, kako bi uspjela blagovremeno da ispuni ovo ključno mjerilo i smanjila troškove potrebne za implementaciju/nadogradnju.

Shodno odredbama Sporazuma Finansijska uprava Republike Slovenije će predati informacione sisteme i module na fizičkom mediju Upravi carina Crne Gore, najkasnije u roku od 30 dana od potpisivanja Sporazuma.

Implementacija, prilagođavanje i odžavanje doniranog softvera nijesu predmet donacije, a Uprava carina je obavezna da sarađuje sa izvođačem radova koji posjeduje relevantnu stručnost kako bi se osigurala bezbjednost softvera kao i da obavijesti Finansijsku upravu Republike Slovenije nakon odabira ugovarača.

Nakon zaključivanja sporazuma Uprava carina Crne Gore će pristupiti implementaciji/nadogradnji Carinsko informacionog sistema (CIS), na način što će se raspisivanjem tendera angažovati ugovarač koji će sisteme koji su predmet donacije prilagoditi i implementirati u postojeći Carinski informacioni sistem.

U prilogu je tekst Sporazuma između Finansijske uprave Republike Slovenije i Uprave carina Crne Gore o donaciji softvera za carinski informacioni sistem i Aneks koji je sastavni dio istog.

Za sprovođenje Sporazuma potrebna su finansijska sredstva iz budžeta.

S tim u vezi, Uprava carina je u svrhe dalje implementacije i nadogradnje IT sistema, koji su predmet ovog Sporazuma, kao i sastavni dio Programa rada-IT Strategije Uprave carina 2025-2026, upoznala Ministarstvo finansija i kroz zahtjev za budžetska sredstva za 2025. godinu planirala višegodišnju obavezu "Implementacija EU i nacionalnih carinskih sistema u Carinski informacioni sistem, kroz razvoj novih i nadogradnju postojećih sistema u cilju ostvarivanja interkonektivnosti i interoperabilnosti sa EU sistemima-implementacija ostalih carinskih sistema EU - Poglavlje 29". Ministarstvo finansija je dalo pozitivno mišljenje na IT Strategiju Uprave carina 2024-2026, koju je Vlada usvojila u maju 2025. godine i sredstva za implementaciju datih sistema su obezbijeđena budžetom.

PREDLOG ZAKLJUČAKA

1.Vlada Crne Gore je na sjednici od _____ 2025. godine usvojila Informaciju povodom zaključivanja Sporazuma između Finansijske uprave Republike Slovenije i Uprave carina Crne Gore o donaciji softvera za carinski informacioni sistem sa tekstom Sporazuma.

2. Sporazum iz tačke 1. ovih zaključaka će potpisati Maja Vučinić, v.d. direktorice Uprave carina.

SPORAZUM
IZMEĐU FINANSIJSKE UPRAVE REPUBLIKE SLOVENIJE I UPRAVE CARINA CRNE GORE O DONACIJI
SOFTVERA ZA CARINSKI INFORMACIONI SISTEM

Finansijska uprava Republike Slovenije i Uprava carina Crne Gore (u daljem tekstu: Strane);

U vezi sa Sporazumom o razvojnoj saradnji između vlada obje države, koji je potpisan 7. februara 2008. godine i na snazi je od 30. aprila 2009. godine, a koji, između oblasti razvoja saradnje, definiše podršku u obukama državne administracije u procesu približavanja EU i reformi javnih finansija;

U vezi sa Sporazumom o uzajamnoj pomoći u carinskim pitanjima između vlada obje države, koji je potpisan 19. aprila 2007. godine i na snazi je od 1. jula 2008. godine;

dogovorile su sljedeće:

Član I

Svrha

1. Strane su utvrdile sljedeće:

- Obje Strane su posvećene razvoju i jačanju poslovnih odnosa između dvije zemlje i njihovih uprava nadležnih za carinu;
- Crna Gora je kandidat za članstvo u Evropskoj uniji;
- Punopravno članstvo u Evropskoj uniji takođe je uslovljeno ispunjavanjem obaveza država članica u osiguravanju adekvatnih kapaciteta za implementaciju, uključujući veze sa relevantnim carinskim računarskim sistemima EU;
- Uprava carina Crne Gore razvija i modernizuje svoj informacioni sistem kako bi ispunila zahtjeve Poglavlja 29 (Carinska unija) pravne tekovine EU;
- Modernizacija informacionih sistema je ključna za efikasno carinsko poslovanje i konvergenciju sa evropskim standardima;
- Razlog za zaključivanje ovog Sporazuma je zahtjev za pomoć Uprave carina Crne Gore;
- Obezbeđivanjem ove donacije Finansijska uprava Republike Slovenije želi doprinijeti modernizaciji carinskog informacionog sistema Crne Gore.

2. S obzirom na navedeno, Finansijska uprava Republike Slovenije će Upravi carina Crne Gore, dodijeliti pravo na korišćenje Carinskog informacionog sistema (komjuterski programi i moduli) besplatno, kao što je navedeno u članu III ovog Sporazuma.

Član II

Opšte odredbe

1. Evropska komisija, zajedno sa državama članicama, uspostavlja sigurne, integrisane i interoperabilne elektronske carinske sisteme za razmjenu podataka i informacija. Svrha ovih sistema je olakšavanje postupaka uvoza i izvoza, smanjenje troškova i ubrzanje carinjenja, usklađivanje kontrole robe, osiguranje ispravne naplate dažbina, omogućavanje brze razmjene informacija u međunarodnom lancu snabdijevanja i olakšavanje nesmetanog protoka i ponovne upotrebe podataka između carinskih organa i privrednih subjekata.

2. Svaka država članica je odgovorna za razvoj i uspostavljanje odgovarajućih informacionih sistema koji omogućavaju sprovođenje ovih ciljeva i osiguravaju povezanost sa evropskim carinskim sistemima.

Član III

Predmet donacije

1. Finansijska uprava Republike Slovenije razvila je i uspostavila sveobuhvatni slovenački carinski informacioni sistem (SICIS), koji je u njenom isključivom vlasništvu i koji uključuje sljedeći softver (kompjuterski programi i moduli), koje je zatražila Uprava carina Crne Gore:

- SIAIS2 – Slovenački automatizovani sistem uvoza 2,
- Kontrolni modul (MNAD),
- TARIC modul,
- Aplikacija za KVOTE,
- Aplikacija za nadzor i antidampinške mjere,
- Modul sistema poslovnih pravila (SPP),
- Modul sistema za analizu rizika (SAT),
- Modul BORDER (granica),
- SIGMS modul – modul garancija,
- SICRS modul – Slovenački referentni sistem,
- EOS/EORI aplikacija.

2. Detaljan opis kompjuterskih programa i modula doniranih Upravi carina Crne Gore od strane Finansijske Uprave Republike Slovenije je dat u Aneksu, koji čini sastavni dio Sporazuma.

3. Procijenjena vrijednost doniranih informacionih sistema i modula iznosi 15.295.000 EUR (slovima: petnaest miliona dvjesto devedeset pet hiljada eura) i služi samo u informativne svrhe.

4. Implementacija, prilagođavanje nacionalnom zakonodavstvu ili nacionalnim zahtjevima i integracija sistema doniranih Upravi carina Crne Gore od strane Finansijske Uprave Republike Slovenije u informaciono okruženje Uprave carina Crne Gore nisu predmet donacije.

Član IV

Prava intelektualne svojine

1. Finansijska uprava Republike Slovenije zadržava sva autorska i srodna prava na gore navedene kompjuterske programe i module.

2. Finansijska uprava Republike Slovenije prenosi na Upravu carina Crne Gore pravo korišćenja kompjuterskih programa i modula u okviru prava koja posjeduje, uključujući pravo njihovog prevođenja, izmjene, prilagođavanja ili druge obrade, te pravo reprodukcije rezultata takve obrade za vlastite potrebe.

3. Uprava carina Crne Gore može koristiti dodijeljena prava isključivo na teritoriji Crne Gore, za svoje potrebe na neograničen vremenski period.

4. Finansijska uprava Republike Slovenije neće prenijeti pravo reprodukcije sastavnih djelova ili cijelih kompjuterskih programa i modula u svrhu prodaje ili distribucije trećim stranama.

Član V

Obaveze Strana

1. Finansijska uprava Republike Slovenije će predati kompjuterske programe i module na fizičkom mediju Upravi carina Crne Gore najkasnije u roku od 30 dana od potpisivanja Sporazuma.
2. Uprava carina Crne Gore se obavezuje da neće prodavati, prenositi ili distribuirati softver trećim licima i da će ga koristiti samo u svrhe navedene u ovom Sporazumu.
3. Za implementaciju, adaptaciju i održavanje doniranog softvera, Uprava carina Crne Gore se obavezuje da sarađuje sa izvođačem radova koji posjeduje relevantnu stručnost kako bi se osigurala bezbjednost softvera.
4. Uprava carina Crne Gore će obavijestiti Finansijsku upravu Republike Slovenije o izabranom izvođaču radova.
5. Podaci i rješenja koja je Finansijska uprava Republike Slovenije dostavila Carinskoj upravi Crne Gore smatraju se povjerljivim i namijenjeni su isključivo za upotrebu definisanu ovim Sporazumom.

Član VI

Odgovornost

Finansijska uprava Republike Slovenije ne odgovara za tačnost i kvalitet proizvoda koji se mogu razviti na osnovu korišćenja, daljnje modifikacije, prilagođavanja ili druge obrade doniranog softvera.

Član VII

Izmjene i raskid

1. Ovaj Ugovor se može mijenjati samo uz pismenu saglasnost obje Strane.
2. Finansijska uprava Republike Slovenije može pisanim putem raskinuti ovaj Sporazum bez pružanja bilo kakve nadoknade ukoliko Uprava carina Crne Gore koristi primljeni softver na način koji je u suprotnosti sa odredbama ovog Sporazuma ili na drugi način krši njegove uslove.

Član VIII

Obavještenja

Svako obavještenje ili zahtjev u skladu s ovim Sporazumom mora se podnijeti u pisanoj formi i poslati na sljedeće adrese Strana:

Za Finansijsku upravu Republike Slovenije:

Republika Slovenija

Ministarstvo financija

Finansijska uprava

Glavni finansijski ured

Telefon: +386 1 478 3800

E-mail adresa: gfu.fu@gov.si

Za Upravu carina Crne Gore:

Crna Gora

Vlada Crne Gore

Uprava carina

Telefon:+382 20 442 010

E-mail adresa: kabinet.direktora@carina.gov.me

Član IX

Završne odredbe

1. Svaki spor između strana u vezi sa ovim Sporazumom, ukoliko se ne riješi sporazumno, rješavaće se arbitražom. Arbitraža će se sprovoditi u skladu sa modalitetima koje će strane dogovoriti ili, u odsustvu sporazuma, u skladu sa Arbitražnim pravilima UNCITRAL-a koja su u primjeni na datum potpisivanja ovog sporazuma. Strane će prihvatiti arbitražnu odluku kao konačnu.
2. Sporazum stupa na snagu danom posljednjeg potpisa.
3. Sporazum je sastavljen u dva originalna primjerka na engleskom jeziku.

Za Finansijsku upravu Republike Slovenije

Petar Grum
Generalni direktor Finansijske uprave Republike
Slovenije

Za Upravu carina Crne Gore

Maja Vučinić
VD direktorice Uprave carina
Crne Gore

ANEKS SPORAZUMA

IZMEĐU FINANSIJSKE UPRAVE REPUBLIKE SLOVENIJE I UPRAVE CARINA CRNE GORE O DONACIJI SOFTVERA ZA POTREBE CARINSKOG INFORMACIONOG SISTEMA

Br.	Naziv sistema/modula	Opis funkcionalnosti
1	SIAIS2 – Slovenački automatizovani sistem uvoza 2	Potpuna automatizacija uvoznih postupaka, centralizovano podnošenje, prijem i izdavanje elektronskih deklaracija, obavještanje deklaranta, razmjena podataka sa finansijskim i garantnim modulima, podrška AEO i pojednostavljenim postupcima, povezivanje sa drugim organima i jedinstveni šalteri. Također uključuje centralizovano carinjenje pri uvozu i modul za privremeno skladištenje.
2	Kontrolni modul (MNAD)	Podržava rad na graničnim i unutrašnjim carinskim ispostavama za sve vrste transporta. Evidentiranje postupaka i dokumenata koji nisu evidentirani u drugim samostalnim aplikacijama u sistemu deklaracija (prijem i otprema pošiljki, integracija sa drugim modulima, unos i objedinjavanje podataka, otkazivanje postupaka, napredna pretraga, ručno evidentiranje, dodavanje priloga, razmjena poruka sa deklarantima).
3	TARIC modul	Elektronska baza podataka o propisima i mjerama EU i nacionalnih propisa, ispravna primjena mjera spoljnotrgovinske politike EU i nacionalnih mjera, dnevno prikupljanje podataka iz Brisela, kontrola i administracija, online usluge za privredne subjekte.
4	Aplikacija KVOTE	Upravljanje tarifnim kvotama, unos i pregled zahtjeva, modul za slanje zahtjeva u Brisel i obradu odgovora, integracija sa sistemom deklaracija za automatsko kreiranje zahtjeva.
5	Aplikacija za Nadzor i antidampinške mjere	Prikupljanje, sastavljanje i prenos podataka o preferencijalnom uvozu i uvozu koji podliježe antidampinškim mjerama, grafički modul za pregled informacija, slanje podataka u Brisel i obrada primljenih odgovora, integracija sa sistemom deklaracija.
6	Modul sistema poslovnih pravila (SPP)	Upravljanje i održavanje poslovnih pravila za kontrolu podataka carinskih deklaracija, automatsku validaciju, standardizaciju, jedinstvenu implementaciju postupaka, podršku internoj logici donošenja odluka i kontrolu kvaliteta podataka.
7	Modul sistema za analizu rizika (SAT)	Upravljanje i održavanje profila rizika u oblasti carinskih, akciznih i ekoloških propisa, povezivanje sa eksternim izvorima koji nisu dio CIS-a, upravljanje rizicima i ciljanje carinskih postupaka, zahtjev za dokumentacijom ili fizičkim pregledom, upitnici za carinske službenike, pregled rezultata putem CIS modula, optimizacija korištenja resursa.
8	Modul BORDER (GRANICA)	Podrška carinskim procedurama na graničnim prelazima, kontrola i evidentiranje posebnih dozvola za drumski prevoz, obračun dažbina, prenos gotovine, praćenje teretnog drumskog prevoza,

Br.	Naziv sistema/modula	Opis funkcionalnosti
		evidentiranje mjera putem dnevnika vožnje, standardizacija podataka, izvještavanje u AFIS CIS CASH sistemu.
9	SIGMS modul – Garantni modul	Upravljanje instrumentima obezbjeđenja za carinski dug (odloženo plaćanje dažbina). Opterećenje i oslobađanje instrumenata garancije, vođenje evidencije o carinskim, akciznim i tranzitnim instrumentima garancije, upravljanje garantorima, automatsko određivanje referentnih brojeva garancije (GRN), integracija sa SICIS-om, elektronska obrada i izvještavanje u skladu sa Carinskim zakonom Unije (UCC).
10	SICRS modul – Sistem carinskih odobrenja	Registar evropskih carinskih odobrenja, sinhronizacija EU i lokalnih baza podataka, grafički interfejs, web servisi za interne korisnike, takođe uključuje centralizovani sistem EU carinskih usluga/referentnih podataka (CS/RD2) ili kodove za prikupljanje i pregled evropskih kodova koji se koriste u pojedinačnim carinskim postupcima.
11	EOS/EORI prijava	Kombinuje CROS i SEROS registre, integraciju sa EU EORI sistemom, grafički pregled podataka, online usluge za interne i eksterne korisnike, sinhronizaciju između EU i lokalnih baza podataka, nesmetan rad čak i kada EU sistem nije dostupan.

A G R E E M E N T

BETWEEN THE FINANCIAL ADMINISTRATION OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA AND THE CUSTOMS ADMINISTRATION OF MONTENEGRO ON THE DONATION OF SOFTWARE FOR THE CUSTOMS INFORMATION SYSTEM

The Financial Administration of the Republic of Slovenia and the Customs Administration of Montenegro (hereinafter: the Parties);

Regarding the Agreement on Development Cooperation between the Governments of both States, which was signed on 7 February 2008 and has been in force since 30 April 2009, and which, among the areas of development cooperation, defines supporting training of state administration in the process of rapprochement to the EU and the reform of public finances;

Regarding the Agreement on Mutual Assistance in Customs Matters between the Governments of both States, which was signed on 19 April 2007 and has been in force since 1 July 2008;

Have agreed on the following:

Article I Purpose

1. The Parties have established the following:

- Both Parties are committed to developing and strengthening business relations between the two countries and their administrations, responsible for customs;
- Montenegro is a candidate for membership of the European Union;
- Full membership in the European Union is also conditional on the Member States fulfilling their obligations to ensure adequate implementation capacity, including links to the relevant EU customs computer systems;
- The Customs Administration of Montenegro is developing and modernising its information system in order to meet the requirements of Chapter 29 (Customs Union) of the EU acquis;
- The modernisation of information systems is crucial for efficient customs operations and convergence with European standards;
- The reason for the conclusion of this Agreement is a request for assistance from the Customs Administration of Montenegro;
- By granting this donation, the Financial Administration of the Republic of Slovenia wishes to contribute to the modernisation of Montenegro's customs information system.

2. In view of the above, the Financial Administration of the Republic of Slovenia grants the Customs Administration of Montenegro the right to use the customs information system software (computer programmes and modules) free of charge, as defined in Article III of this Agreement.

Article II

General provisions

1. The European Commission, together with the Member States, establishes secure, integrated and interoperable electronic customs systems for the exchange of data and information. The purpose of these systems is to facilitate import and export procedures, reduce costs and speed up customs clearance, harmonise the control of goods, ensure the correct collection of duties, enable the rapid exchange of information in the international supply chain and facilitate the smooth flow and reuse of data between customs authorities and economic operators.
2. Each Member State is responsible for developing and establishing appropriate information systems that enable the implementation of these objectives and ensure connectivity with European customs systems.

Article III

Subject of the donation

1. The Financial Administration of the Republic of Slovenia has developed and established a comprehensive Slovenian Customs Information System (SICIS), which it owns exclusively and which includes the following software (computer programmes and modules) requested by the Customs Administration of Montenegro:

- SIAIS2 – Slovenian Automated Import System 2,
- Control Module (MNAD),
- TARIC Module,
- QUOTAS Application,
- Supervision and Anti-Dumping Application,
- Business Rules System Module (SPP),
- Risk Analysis System Module (SAT),
- BORDER Module,
- SIGMS Module – Guarantee Module,
- SICRS Module – Slovenian reference system,
- EOS/EORI Application.

2. A detailed description of the computer programmes and modules donated to the Customs Administration of Montenegro by the Financial Administration of the Republic of Slovenia is provided in the Annex, which forms an integral part of the Agreement.
3. The estimated value of the donated software is EUR 15,295,000 (in words: fifteen million two hundred and ninety-five thousand euros) and is for information purposes only.
4. The implementation, adaptation to national legislation or national requirements, and integration of the software donated to the Customs Administration of Montenegro by the Financial Administration of the Republic of Slovenia into the information environment of the Customs Administration of Montenegro are not the subject of the donation.

Article IV

Intellectual Property Rights

1. The Financial Administration of the Republic of Slovenia shall hold all copyrights and related rights to the above-mentioned computer programmes and modules.
2. The Financial Administration of the Republic of Slovenia shall transfer to the Customs Administration of Montenegro the right to use the computer programmes and modules within the scope of the rights it holds, including the right to translate, modify, adapt or otherwise process them, and the right to reproduce the results of such processing for its own needs.
3. The Customs Administration of Montenegro may use the rights granted exclusively on the territory of Montenegro, for its own needs and for an unlimited period of time.
4. The Financial Administration of the Republic of Slovenia shall not transfer the right to reproduce the integral parts of or the entire computer programmes and modules for the purpose of sale or distribution to third parties.

Article V

Obligations of the Parties

1. The Financial Administration of the Republic of Slovenia shall hand over the computer programmes and modules on a physical medium to the Customs Administration of Montenegro no later than 30 days after the signing of the Agreement.
2. The Customs Administration of Montenegro undertakes not to sell, transfer or distribute the software to third parties and to use it only for the purposes specified in this Agreement.
3. For the implementation, adaptation and maintenance of the donated software, the Customs Administration of Montenegro undertakes to cooperate with the contractor possessing the relevant expertise to ensure the software's security.
4. The Customs Administration of Montenegro shall inform the Financial Administration of the Republic of Slovenia of the selected contractor.
5. The data and solutions provided by the Financial Administration of the Republic of Slovenia to the Customs Administration of Montenegro shall be considered confidential and used exclusively for the purpose defined in this Agreement.

Article VI

Liability

The Financial Administration of the Republic of Slovenia shall not be liable for the accuracy and quality of products that may be developed on the basis of the use, further modification, adaptation or other processing of the donated software.

Article VII

Amendments and termination

1. This Agreement may only be amended with the written consent of both Parties.

2. The Financial Administration of the Republic of Slovenia may terminate this Agreement in writing without providing any compensation if the Customs Administration of Montenegro uses the received software in a way that contravenes the provisions of this Agreement or otherwise breaches its terms.

Article VIII

Notifications

Any notification or request under this Agreement shall be made in writing and sent to the following addresses of the Parties:

- For the Financial Administration of the Republic of Slovenia:
Ministry of Finance of the Republic of Slovenia
Financial Administration
General Financial Office
Phone: +386 1 478 3800
E-mail: gfu.fu@gov.si

- For the Customs Administration of Montenegro:
Customs Administration
Phone: +382 20 442 010
E-mail address: kabinet.direktora@carina.gov.me

Article IX

Final provisions

1. Any dispute between the Parties regarding this Agreement shall, unless amicably settled, be settled by arbitration. The arbitration shall be conducted in accordance with the modalities to be agreed upon by the Parties or, in the absence of agreement, in accordance with the UNCITRAL Arbitration Rules applicable on the date of signature of this Agreement. The Parties shall accept the arbitral award as final.
2. The Agreement shall enter into force on the date of the last signature.
3. The Agreement is drawn up in two originals in the English language.

For the
Financial Administration of
the Republic of Slovenia

For the
Customs Administration of
Montenegro

Peter Grum
Director General of the Financial Administration
of the Republic of Slovenia

Maja Vučinić
Acting director of
Customs Administration of Montenegro

Place:

Place:

Date:

Date:

ANNEX TO THE AGREEMENT

BETWEEN THE FINANCIAL ADMINISTRATION OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA AND THE CUSTOMS ADMINISTRATION OF MONTENEGRO ON THE DONATION OF SOFTWARE FOR THE CUSTOMS INFORMATION SYSTEM

No.	Name of system/ module	Description of functionality
1	SI AIS2 – Slovenian Automated Import System 2	Full automation of import procedures, centralised filing, reception and release of electronic declarations, notification of declarants, data exchange with the financial and guarantee modules, support to AEO and simplified procedures, connection with other authorities and single windows. It also includes centralised customs clearance on import and a temporary storage module.
2	Control Module (MNAD)	Supports work at border and internal customs offices for all types of transport. Recording of procedures and documents that are not recorded in other standalone applications in the declaration system (arrival and departure of consignments, integration with other modules, data entry and compilation, cancellation of procedures, advanced search, manual recording, adding attachments, exchange of messages with declarants).
3	TARIC Module	Electronic database of EU and national regulations and measures, correct implementation of EU foreign trade policy measures and national measures, daily data collection from Brussels, control and administration, online services for economic operators.
4	QUOTAS Application	Management of tariff quotas, entry and review of requests, module for sending requests to Brussels and processing responses, integration with the declaration system for automatic creation of requests.
5	Supervision and Anti-Dumping Application	Collection, compilation and transmission of data on preferential imports and imports subject to anti-dumping measures, graphical module for reviewing information, sending data to Brussels and processing received responses, integration with the declaration system.
6	Business Rules System Module (SPP)	Management and maintenance of business rules for customs declaration data control, automatic validation, standardisation, uniform implementation of procedures, support for internal decision-making logic and data quality control.
7	Risk Analysis System Module (SAT)	Management and maintenance of risk profiles in the field of customs, excise and environmental regulations, connection to external sources that are not part of the CIS, risk management and targeting of customs procedures, request for documentation or physical inspection, questionnaires for customs officers, review of results via CIS modules, optimisation of resource use.

No.	Name of system/ module	Description of functionality
8	BORDER module	Support for customs procedures at border crossings, control and recording of special permits for road transport, calculation of duties, cash transfers, monitoring of road freight transport, recording of measures via a logbook, data standardisation, reporting in the AFIS CIS CASH system.
9	SIGMS Module – Guarantee Module	Management of security instruments for securing customs debt (deferred payment of duties). Encumbering and releasing guarantee instruments, keeping records of customs, excise and transit guarantee instruments, managing guarantors, automatically determining guarantee reference numbers (GRN), integration with SICIS, electronic processing and reporting in accordance with the Union Customs Code (UCC).
10	SICRS Module – Slovenian reference system	Register of European customs authorisations, synchronisation of EU and local databases, graphical interface, web services for internal users, also includes a centralised EU customs services/reference data system (CS/RD2) or codes for capturing and reviewing European codes used in individual customs procedures.
11	EOS/EORI Application	Combines CROS and SEROS registers, integration with the EU EORI system, graphical data review, online services for internal and external users, synchronisation between the EU and local databases, smooth operation even when the EU system is unavailable.

IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ ANALIZI PROCJENE UTICAJA PROPISA

PREDLAGAČ

UPRAVA CARINA

NAZIV PROPISA

Informacija povodom zaključivanja Sporazuma između
Finansijske uprave Reupublike Slovenije i Uprave carina Crne
Gore o donaciji softvera za carinski informacijski sistem

1. Definisanje problema

- Koje probleme treba da riješi predloženi akt?
- Koji su uzroci problema?
- Koje su posljedice problema?
- Koji su subjekti oštećeni, na koji način i u kojoj mjeri?
- Kako bi problem evoluirao bez promjene propisa ("status quo" opcija)?

U današnjem globalizovanom i digitalizovanom okruženju, efikasnost carinskih procedura postaje ključna za uspješan razvoj međunarodne trgovine i ekonomije svake zemlje. Uprava carina, kao vitalna institucija za sigurnost i regulaciju prometa robe i usluga, suočava se s izazovima koji proizlaze iz zastarjelih tehnologija, sporih administrativnih procedura i sve većih sigurnosnih prijetnji.

Za efikasno funkcionisanje, neophodna je stalna modernizacija i unapređenje IT infrastrukture, integracija s međunarodnim standardima, kao i unaprjeđenje kapaciteta zaposlenih kroz obuke i primjenu novih tehnologija.

Uprava carina u procesu evropskih integracija Crne Gore u kontinuitetu sprovodi aktivnosti usmjerene ka ispunjavanju mjerila u pregovaračkom poglavlju 29 Carinska unija radi zatvaranja ovog Poglavlja.

Pored mjerila koji se odnose na usklađivanje carinskog zakonodavstva i jačanja administrativnih kapaciteta ključno mjerilo za zatvaranje ovog Poglavlja je mjerilo 3, a to je da Crna Gora postigne dovoljan napredak u razvoju svih neophodnih međusobno povezanih IT sistema, posebno Novog kompjuterizovanog tranzitnog sistema (NCTS), Sistema za upravljanje integrisanom tarifom (ITMS), Sistema kontrole izvoza (ECS) i Sistema kontrole uvoza (ICS).

Evropska komisija, zajedno sa državama članicama, uspostavlja sigurne, integrisane i interoperabilne elektronske carinske sisteme za razmjenu podataka i informacija. Svrha ovih sistema je olakšavanje postupaka uvoza i izvoza, smanjenje troškova i ubrzanje carinjenja, usklađivanje kontrole robe, osiguranje ispravne naplate dažbina, omogućavanje brze razmjene informacija u međunarodnom lancu snabdijevanja i olakšavanje nesmetanog protoka i ponovne upotrebe podataka između carinskih organa i privrednih subjekata. Svaka država članica je odgovorna za razvoj i uspostavljanje odgovarajućih informacionih sistema koji omogućavaju sprovođenje ovih ciljeva i osiguravaju povezanost sa evropskim carinskim sistemima.

Upravo zbog toga, Uprava carina je izradila dokument Program rada IT strategiju Uprave carina 2025-2026, koji je usvojila Vlada Crne Gore u maju 2025. godine, a koji predstavlja ključni korak u osiguravanju bolje usklađenosti s međunarodnim normama, povećanju efikasnosti i sigurnosti u obavljanju carinskih poslova, te smanjenju

administrativnog opterećenja.

Nadalje u cilju realizacije Programa rada IT strategije, te samim tim nastavka realizacije aktivnosti na ispunjenju ključnog mjerila u Poglavlju 29 Carinska unija, Uprava carina je u prethodnom periodu realizovala Projekat NCTS kroz sredstva EU IPA 2014, koji je funkcionalan na nacionalnom nivou od 1. oktobra 2024, a od 1. novembra 2025. godine, isti je u funkciji i na međunarodnom nivou sa svim članicama Konvencije o zajedničkom tranzitu. Takođe, iz IPA sredstava implementiran je Sistem carinskih odluka, a okončava se krajem novembra i realizacija Projekta "Nadogradnja Carinsko informacionog sistema (CIS)" kojim se uvodi bespapirno poslovanje tj. carinska deklaracija i prateća dokumenta će biti u elektronskoj formi tako da će komunikacija sa poslovnim okruženjem biti elektronskim putem ostvarena u potpunosti što je u skladu sa članom 8 Carinskog zakona Crne Gore. Ovako nadograđen CIS predstavlja dobru osnovu za dalju nadogradnju do potpuno funkcionalnog sistema sa aplikacijama shodno tehničkim specifikacijama EU što će omogućiti interoperabilnost i interkonektivnost sa sistemima na nivou EU.

U toku je tenderska procedura za realizaciju Projekta: "Nadogradnja/razvoj carinsko informacionog sistema do potpuno funkcionalnog EU automatizovanog izvoznog sistema (AES) i uvoznog kontrolnog sistema (ICS2) " iz IPA sredstava. Realizacija projekta će otpočeti u I kvartalu 2026. godine.

Imajući u vidu da na nivou EU u ovom Poglavlju 29 postoji znatan broj IT sistema za implementaciju, te uzimajući u obzir potrebu da se dostigne dovoljan stepen ispunjavanja i trećeg mjerila do kraja 2026. godine i sopstvene kapacitete, Uprava carina je ostvarila komunikaciju sa Finansijskom upravom Republike Slovenije (FURS) koja u kontinuitetu pruža podršku Upravi carina u pregovaračkom procesu, kroz ekspertsku podršku kao i donacijom IT sistema.

Uprava carina je iskazala potrebu za donacijom poslednjih razvijenih sistema FURS-a u skladu sa Carinskim zakonom Unije i poslednjim tehničkim specifikacijama DG TAXUD-a, kako bi nakon donacije izvršila implementaciju istih u CIS. Takođe, zatražena je i ekspertaska podrška FURS-a tokom perioda implementacije, koja je takođe od ključnog značaja.

Finansijska uprava Republike Slovenije je iskazala spremnost da nastavi sa donacijom carinskih sistema crnogorskoj carini, kao i ekspertskom podrškom tokom perioda implementacije/nadogradnje sistema, obzirom da se postojeći sistem zasniva na donaciji slovenacke carine.

Implementacija/ nadogradnja, kao i održavanje IT sistema za carinske službe iziskuje značajna sredstva, stoga je Uprava carina, pored korišćenja EU IPA sredstava za implementaciju istih, a imajući u vidu i rok za zatvaranje Poglavlja kao i preporuku DG TAXUD -a, zatražila donaciju sistema koji su navedeni u Aneksu Sporazuma, kako bi uspjela da ispuni ovo ključno mjerilo i smanjila troškove potrebne za implementaciju/nadogradnju.

Finansijska Uprava Republike Slovenije pripremila je Nacrt Sporazuma između Finansijske uprave Republike Slovenije i Uprave carina Crne Gore o donaciji softvera za carinski informacioni sistem uz Aneks koji sadrži spisak softvera koji će biti donirani.

Implementacijom doniranih softvera u Carinski informacioni sistem Uprava carina će obezbijediti:

- da se realizuje privremeno zatvaranje Poglavlja 29 Carinska unija.
- da se unaprijedi IT infrastruktura
- integracije sa međunarodnim sistemima: potrebno je ujednačiti sisteme sa EU carinskim i trgovinskim normama kako bi se olakšala trgovina i smanjile carinske prepreke.-povećanje sigurnosti podataka: Carinska služba upravlja osjetljivim podacima o robama, putnicima, i finansijskim transakcijama, te je potrebno unaprijediti sigurnost podataka.
- Digitalizaciju i automatizaciju procesa

- Održavanje i obuka zaposlenih

- Uzroci problema su:
- Nedostatak finansijskih sredstava: zastarjela infrastruktura može biti rezultat nedostatka investicija u modernizaciju.
- Tehnološke prepreke: Neke tehnologije možda nijesu prilagođene potrebama Uprave carina, a proces implementacije novih tehnologija može biti izazovan zbog složenosti.
- Međunarodni propisi i promjene: stalne promjene u međunarodnim standardima i propisima zahtijevaju stalno prilagođavanje carinskih sistema.
- Otpor prema promjenama, novim tehnologijama ili metodama rada, što usporava napredak.

Posljedice nesaniranih problema mogu uključivati:

- Smanjenje efikasnosti: spori procesi, greške u administraciji i neefikasna upotreba resursa mogu povećati vrijeme obrade carinskih postupaka.
- Smanjena konkurentnost: zemlje koje imaju modernizovane carinske sisteme mogu imati prednost u međunarodnoj trgovini, dok bi zastarjeli sistemi mogli usporiti procese.
- Povećani troškovi: greške i neefikasna administracija mogu stvoriti dodatne troškove i povećati vrijeme potrebno za obavljanje carinskih procedura.
- Sigurnosni rizici: neadekvatna zaštita podataka može dovesti do narušavanja sigurnosti.

Oštećeni subjekti uključuju:

- Carinska administracija: zaposleni mogu biti opterećeni zastarjelim sistemima, što utiče na efikasnost njihovog rada.
- Privatni sektor - preduzeća koja uvoze i izvoze robu mogu trpjeti zbog sporih carinskih procedura, povećanih troškova i nesigurnosti u procesu.
- Državni budžet može biti pogođen smanjenim prihodima zbog smanjene efikasnosti u naplati carina, kao i povećanjem administrativnih troškova.
- Građani i putnici: zastoje u carinskim procedurama može dovesti do čekanja i nesigurnosti, što negativno utiče na iskustvo putovanja.

Usvajanjem Nacrta sporazuma o donaciji softvera, implementacija istog su ključni da bi se navedeni problemi u potpunosti sanirali i time riješile negativne posljedice koje bi nastale u suprotnom slučaju, a koje uključuju:

- Dugoročnu stagnaciju: zastarjela tehnologija bi i dalje usporavala procese, što bi dovelo do sve veće nelagodnosti korisnika i povećanih operativnih troškova.
- Slabiju konkurentnost: država bi mogla izgubiti konkurentsku prednost u trgovinskoj zajednici jer bi se trgovinski partneri odlučili za zemlje s modernijim, bržim i sigurnijim carinskim sistemima.
- Rizik od sigurnosnih prijetnji: Neuspjeh u modernizaciji sigurnosnih sistema mogao bi povećati šanse za "sajber napade" ili curenje osjetljivih podataka.
- Neispunjavanje obaveza iz ovog Poglavlja.

Iz svega navedenog, jasno je da je neophodno nastaviti sa brzom i efikasnom implementacijom aktivnosti utvrđenih Sporazumom, kako bi se rad Uprave carina unaprijedio, smanjili rizici i obezbijedila konkurentnost na međunarodnoj sceni.

2. Ciljevi

- Koji ciljevi se postižu predloženim propisom?
- Navesti usklađenost ovih ciljeva sa postojećim strategijama ili programima Vlade, ako je primjenljivo.

Cilj ovog Sporazuma je da se nastave aktivnosti Uprave carina za implementaciju /nadogradnju CIS - a u cilju blagovremenog privremenog zatvaranja Poglavlja 29 Carinska unija a time i obezbijedi:

- Omogućavanje implementacije svih pravnih standarda koji regulišu međunarodno kretanje robe;
- Interoperabilnost i povezanost sa carinskim sistemima EU,
- Olakšavanje legalne trgovine, pojednostavljenje carinske procedure;
- Efikasnija naplata carinskih i poreskih dažbina;
- Prikupljanje i analiza podataka o međunarodnoj trgovini;
- Sprečavanje opasnih i nedozvoljenih aktivnosti.

Realizacija ciljeva Ministarstva finansija i Uprave carina Crne Gore neophodna je zbog potreba i obaveza države Crne Gore za ispunjavanje mjerila u pregovaračkom poglavlju 29 Carinska unija (razvoja sistema koji su kompatibilni i interoperabilni sa carinskim sistemima EU), u cilju zatvaranja istog kao i primjena carinskih standarda na svjetskom nivou (WCO standardi).

Taktički i strateški planovi iz nove IT strategije Uprave carina obuhvataju različite aspekte digitalizacije, automatizacije i unapređenja postojećih sistema u carinskoj administraciji. Strateški ciljevi se odnose na poboljšanje efikasnosti, smanjenje troškova, jačanje bezbednosti i povećanje transparentnosti u carinskim postupcima. Ključne oblasti uključuju:

- Digitalizacija carinskih postupaka
- Automatizacija procesa
- Interoperabilnost sa međunarodnim sistemima: Integracija sa EU sistemima za carinu uz ispunjavanje svjetskih carinskih standarda (WCO)
- Povećanje sigurnosti podataka: Implementacija sigurnosnih protokola, zaštita podataka i sprječavanje prevara uz korišćenje naprednih tehnologija.
- Obuka carinskog osoblja: Provođenje kontinuiranih obuka za zaposlene kako bi se osigurala efikasna upotreba novih sistema i tehnologija.
- Razvoj kapaciteta za analitiku podataka: Povećanje upotrebe velikih podataka (big data) i analize u prepoznavanju obrazaca, što može pomoći u prevenciji carinskih prevara i optimizaciji resursa.

Usklađenost s ciljem Vlade za unapređenje digitalne infrastrukture i implementaciju e-uprave kroz digitalizaciju i automatizaciju javnih službi. Implementacija novih IT rješenja u carinskoj službi u potpunosti podržava strateške ciljeve vezane za smanjenje papirologije, ubrzanje administrativnih procedura i olakšavanje pristupa uslugama putem interneta.

Usklađivanje sa evropskim propisima i standardima, posebno u oblasti carinske unije i trgovinske politike, takođe podržava strategiju pristupanja Evropskoj uniji. Modernizacija carinskog sistema, u skladu sa EU standardima, doprinosi unapređenju pravne i poslovne infrastrukture potrebne za članstvo u EU.

Predloženi Sporazum je u skladu s već postojećim vladinim strategijama i inicijativama, te daje značajan doprinos ostvarivanju šireg cilja unapređenja poslovne i administrativne efikasnosti, kao i digitalizacije javnih usluga, kao na primjer sa:

- Program trgovinskih olakšica 2024-2026
- Program ekonomskih reformi (PER) 2024-2026
- Program reforme upravljanja javnim finansijama 2022-2026
- Program za suzbijanje neformalne ekonomije u Crnoj Gori 2024-2026
- Akcioni plan za Zajedničko regionalno tržište za period 2025–2028
- Strategija integrisanog upravljanja granicom 2025-2028 (Nacrt).

3. Opcije

- Koje su moguće opcije za ispunjavanje ciljeva i rješavanje problema? (uvijek treba razmatrati "status quo" opciju i preporučljivo je uključiti i neregulatornu opciju, osim ako postoji obaveza donošenja predloženog propisa).
- Obrazložiti preferiranu opciju?

Uzimajući u obzir složenost, obim i dinamiku planiranih ciljeva i aktivnosti, kao i ozbiljnost izazova sa kojima se Uprava carina suočava, jasno je da „status quo“ opcija ne može da odgovori na potrebe modernizacije carinskog sistema i postizanja željenih ciljeva.

Status quo opcija bi podrazumjevala održavanje postojećeg stanja što znači da bi organizacija nastavila sa upotrebom postojećih IT rješenja, čak iako ne zadovoljavaju sve trenutne potrebe i standard niti omogućavaju interkonektivnost i interoperabilnost sa EU sistemima. Ova opcija podrazumijeva nastavak korišćenja postojećih IT sistema i infrastrukture bez značajnih promjena ili investicija u modernizaciju.

Neregulatorna opcija, iako može delovati kao fleksibilno rešenje, jednostavno ne pruža dovoljnu institucionalnu obaveznost, potrebne resurse i koordinaciju potrebnu za efektivnu implementaciju planiranih aktivnosti. Bez zakonske obaveze, nema garancije da će sve strane i nivoi uprave biti angažovani u procesu modernizacije, niti postoji jasno definisana odgovornost za sprovođenje i praćenje napretka.

Stoga, usvajanje dokumenta predstavlja jedini pravi put za prevazilaženje trenutnih izazova. Ovaj dokument omogućava obaveznu implementaciju potrebnih tehnoloških promjena, osigurava usklađenost sa međunarodnim normama i omogućava efikasno korišćenje resursa. Takođe, obezbeđuje dugoročnu održivost, koordinaciju sa širim vladinim strategijama i osiguranje da Uprava carina bude u stanju da odgovori na sve izazove i potrebe savremene globalne trgovine.

4. Analiza uticaja

- Na koga će i kako će najvjerojatnije uticati rješenja u propisu - nabrojati pozitivne i negativne uticaje, direktne i indirektne.
- Koje troškove će primjena propisa izazvati građanima i privredi (naročito malim i srednjim preduzećima)
- Da li pozitivne posljedice donošenja propisa opravdavaju troškove koje će on stvoriti,
- Da li se propisom podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija;
- Uključiti procjenu administrativnih opterećenja i biznis barijera.

Nastavak aktivnosti Uprave carina na unapređenju IT Sistema donacijom softvera predstavlja ključni korak u modernizaciji carinskih procedura, unapređenju efikasnosti i integraciji sa međunarodnim sistemima.

Implementacija donacije će imati uticaja na različite interesne grupe, kao što su Uprava carina, privreda, građani, te tržište u celini. Predložena rješenja u okviru programa će uticati na različite subjekte, uključujući njihove pozitivne i negativne aspekte.

Kao pozitivni direktni uticaj ovog dokumenta na Upravu carina, možemo posmatrati kroz modernizaciju IT sistema koja će omogućiti efikasniji rad, smanjenje grešaka, brže obrade podataka i bolju integraciju sa međunarodnim sistemima. Automatizacija procesa smanjiće administrativni pritisak na zaposlene, što će doprinjeti većem zadovoljstvu i produktivnosti. Kao negativni uticaj možemo smatrati period tranzicije tokom implementacije novih sistema može izazvati početne teškoće, kao što su tehnički problemi, obuka zaposlenih i prilagođavanje novim procedurama.

Pozitivni uticaj na privredne subjekte mala i srednja preduzeća podrazumjeva bolju i bržu carinsku obradu

podataka, smanjenje administrativnih prepreka, transparentnost i jednostavniji pristup carinskim informacijama što će generalno doprinjeti lakšem poslovanju. Modernizacija može povećati efikasnost međunarodne trgovine, smanjujući troškove tranzita i carinskih procedura.

Negativni uticaji mogući početni troškovi prilagođavanja novim digitalnim sistemima, obuke i implementacije novih procedura, što može biti izazov za manja preduzeća koja nemaju dovoljno resursa.

Indirektni uticaj na privredu i ekonomski sektor:

- Pozitivni uticaji: Efikasniji carinski procesi mogu povećati konkurentnost zemlje na međunarodnom tržištu, smanjujući vrijeme čekanja na granicama, olakšavajući ulazak proizvoda na tržište, i smanjujući troškove za privredu.
- Negativni uticaji: Povećana digitalizacija može dovesti do problema za firme koje ne mogu da prate brzinu promjena ili koje se suočavaju sa izazovima u implementaciji novih tehnologija (npr. manja preduzeća koja nemaju potrebnu IT infrastrukturu).

Što se tiče građana – potrošača, pozitivan uticaji bi se mogao posmatrati kroz povećanje efikasnosti carinskih procedura koje može dovesti do bržeg protoka roba i nižih troškova, što bi se moglo odraziti na niže cijene proizvoda. Građani neće direktno imati negativne uticaje od implementacije ovog programa, osim mogućih početnih teškoća u procesu tranzicije, kao što su privremene zastoje ili nesuglasice u procedurama.

Kao inicijalni troškovi za privredu mala i srednja preduzeća, koji u početku mogu biti visoki, podrazumjevaju se početna ulaganja u implementaciju novih tehnologija, obuke zaposlenih i prilagođavanje na digitalne sisteme. Ovi troškovi posebno mogu biti visoki za mala preduzeća koja nemaju potrebne resurse ili tehničku podršku, dok veće firme već mogu imati potrebnu IT infrastrukturu i kapacitete, pa će troškovi za njih biti manji.

Pozitivne posljedice implementacije donacije svakako opravdavaju troškove, posebno u dugoročnom smislu. Unapređenje efikasnosti, smanjenje administrativnih barijera, veća transparentnost, bolja zaštita podataka i brži protok roba na tržištu pružaju značajne ekonomske koristi za privredu, građane i samu Upravu carina. Iako početni troškovi mogu biti visoki, dugoročne koristi kao što su smanjenje troškova obrade, povećanje konkurentnosti i atraktivnost tržišta za investicije bitno prevazilaze početne troškove implementacije.

Stvaranje novih privrednih subjekata biće podržano kroz lakšu i jeftiniju trgovinu, brže carinske procedure i manja administrativna opterećenja olakšaće ulazak novih firmi na tržište. Veća konkurencija i efikasniji sistem može privući strane investitore, čime se povećava konkurencija na tržištu, što je korisno za male i srednje preduzetnike.

Administrativna opterećenja: Inicijalna faza implementacije može dovesti do povećanih administrativnih troškova zbog obuke zaposlenih i promjena u procedurama. Međutim, kako se novi sistemi usvajaju, administrativna opterećenja biće smanjena, jer će procesi biti automatizovani i brži.

Biznis barijere: Za mala preduzeća, početni troškovi prilagođavanja novim tehnologijama mogu biti barijera. Takođe, nedostatak potrebnih tehničkih resursa ili obuke za implementaciju novih sistema može predstavljati izazov. Međutim, dugoročne koristi od smanjenja troškova carinskih procedura i poboljšanja konkurentnosti verovatno će prevazići ove početne barijere.

Implementacija će olakšati međunarodnu trgovinu, smanjiti administrativna opterećenja, podržati konkurenciju na tržištu, te povećati sigurnost i efikasnost carinskih procedura. Negativni uticaji će biti privremeni i mogu se minimizirati adekvatnom obukom i podrškom preduzetnicima.

5. Procjena fiskalnog uticaja

- Da li je potrebno obezbjeđenje finansijskih sredstava iz budžeta Crne Gore za implementaciju propisa i u kom iznosu?;
- Da li je obezbjeđenje finansijskih sredstava jednokratno, ili tokom određenog vremenskog perioda?

Obrazložiti;

- Da li implementacijom propisa proizilaze međunarodne finansijske obaveze? Obrazložiti;
- Da li su neophodna finansijska sredstva obezbijeđena u budžetu za tekuću fiskalnu godinu, odnosno da li su planirana u budžetu za narednu fiskalnu godinu?;
- Da li je usvajanjem propisa predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će proisteći finansijske obaveze?;
- Da li će se implementacijom propisa ostvariti prihod za budžet Crne Gore?;
- Obrazložiti metodologiju koja je korišćena prilikom obračuna finansijskih izdataka/prihoda;
- Da li su postojali problemi u preciznom obračunu finansijskih izdataka/prihoda? Obrazložiti;
- Da li su postojale sugestije Ministarstva finansija na nacrt/predlog propisa?;
- Da li su dobijene primjedbe implementirane u tekst propisa? Obrazložiti.

Neophodno je obezbjeđivanje finansijskih sredstava iz budžeta Crne Gore za implementaciju donacije softvera u Carinski informacijski sistem, u iznosu od 3.500,000 eur za implementaciju/nadogradnju IT sistema kao i dodatnih sredstava za održavanje novih sistema tokom narednih godina.

Obezbjediivanje finansijskih sredstava je potrebno tokom vremenskog perioda 2025-2027. Takođe, i u ovom periodu a i u godinama nakon istog potrebno je obezbjeđivanje dodatnih sredstava za održavanje novih sistema. Uprava carina je u obavezi da ispuni mjerila u Poglavlju 29 Carinska unija. Ključno mjerilo za zatvaranje ovog Poglavlja je mjerilo 3 iz Pregovaračke pozicije za Poglavlje 29 Carinska unija, a to je dostizanje dovoljnog stepena napretka u implementaciji velikog broja IT sistema za period do kraja 2026.godine.

S tim u vezi Uprava carina je u svrhe dalje implementacije i nadogradnje IT sistema, koji su predmet ovog Sporazuma, a čine i sastavni dio usvojenog Programa rada-IT Strategije Uprave carina 2025-2026, upoznala Ministarstvo finansija i kroz zahtjev za budžetskim sredstvima za 2025. godinu planirala višegodišnju obavezu "Implementacija EU i nacionalnih carinskih sistema u CIS Uprave carina kroz razvoj novih i nadogradnju postojećih sistema u cilju ostvarivanja interkonetivnosti i interoperabilnosti sa EU sistemima -implementacija ostalih carinskih sistema EU -Poglavlje 29". Ministarstvo finansija je dalo pozitivno mišljenje na Program rada IT Strategiju Uprave carina 2024-2026, koja je usvojena u maju 2025. godine i sredstva su obezbijeđena u budžetu za implementaciju datih sistema shodno dogovoru sa Ministarstvom finansija.

6. Konsultacije zainteresovanih strana

- Naznačiti da li je korišćena eksterna ekspertiza i ako da, kako;
- Naznačiti koje su grupe zainteresovanih strana konsultovane, u kojoj fazi RIA procesa i kako (javne ili ciljane konsultacije);
- Naznačiti glavne rezultate konsultacija, i koji su predlozi i sugestije zainteresovanih strana prihvaćeni odnosno nijesu prihvaćeni, Obrazložiti

Kao veoma važnu podršku bitno je navesti preporuke kolega iz Evropske Komisije DG TAXUD-a, Generalni Direktorat za poreze i carinsku uniju EU, koje su, na zahtjev Uprave carina, prilikom pripreme Programa rada IT Strategije Uprave carina 2025 -2026 dostavile sveobuhvatan odgovor u vezi digitalnih carinskih sistemima koji moraju biti razvijeni od strane Crne Gore za postizanje napretka u pregovorima o pristupanju EU Poglavlje 29 ("Carinska unija").

Sve preporuke od kolega iz DG TAXUD-a su uzete u obzir pri izradi kako IT Strategije Uprave carina, tako i pri pripremi za donaciju potrebnih softvera od strane Finansijske uprave Republike Slovenije i naglašena je dalja kontinuirana saradnja i njihova podrška Upravi carina u daljem procesu pristupanja.

7. Monitoring i evaluacija

- Koje su potencijalne prepreke za implementaciju propisa?
- Koje će mjere biti preduzete tokom primjene propisa da bi se ispunili ciljevi?
- Koji su glavni indikatori prema kojima će se mjeriti ispunjenje ciljeva?

- **Ko će biti zadužen za sprovođenje monitoringa i evaluacije primjene propisa?**

Potencijalne prepreke za implementaciju su:

- Nepoznavanje ili nedovoljno razumjevanje postojećih poslovnih procesa unutar Uprave carina.
- Zakonske i regulatorne prepreke: Postojeći zakonski okvir možda nije potpuno usklađen sa potrebama nove IT infrastrukture, što može zahtevati dodatne izmene ili prilagođavanja.
- Tehnička složenost i integracija: Integracija novih IT sistema sa postojećim carinskim sistemima može biti tehnički izazovna. Povezivanje sa međunarodnim sistemima i bazama podataka, kao i implementacija naprednih tehnologija, može zahtevati značajnu prilagođavanje infrastrukture.
- Nedostatak resursa: Ograničeni ljudski, tehnički i finansijski resursi mogu usporiti implementaciju. Potrebno je obezbediti odgovarajuću obuku za zaposlene i investicije u infrastrukturu.
- Usklađenost svih subjekata: S obzirom da je carinska služba samo jedan deo šireg sistema međunarodne trgovine, neusklađenost sa drugim institucijama ili privrednim sektorima može usporiti efikasnost implementacije.
- Otpor prema promjenama: Zaposleni u carinskoj službi mogu biti otporni na nove tehnologije i procese, posebno ako im se ne pruži adekvatna obuka ili podrška tokom procesa tranzicije.

Kako bi se obezbjedila uspješna implementacija, biće preduzete sledeće mjere:

- Finansijska ulaganja i sredstva: Osiguravanje potrebnih finansijskih resursa za ulaganja u infrastrukturu, softver, obuku i druge ključne oblasti koje su od značaja za implementaciju. Prije svega nabavka neophodne serverske i storage opreme,
- Obezbeđivanje ljudskih resursa
- Obuka i podrška zaposlenima: Organizovanje kontinuirane obuke za zaposlene u Upravi carina kako bi se olakšala tranzicija na nove sisteme. Obuka će obuhvatiti upotrebu novih softverskih rešenja, sigurnosne protokole, kao i načine za efikasno rešavanje potencijalnih tehničkih problema.
- Podrška stručnjaka i konsultanata: Angažovanje domaćih i stranih IT stručnjaka i konsultanata kako bi se pružila tehnička podrška i osigurala efikasna implementacija sistema.
- Koordinacija sa drugim institucijama, usmjeravanje napora na usklađivanje carinskih sistema sa relevantnim nacionalnim i međunarodnim institucijama, kako bi se obezbjedila kompatibilnost i efikasnost sistema.

Projekti će se sprovoditi tokom 2026 i 2027 godine, od pripreme i razvoja, preko izrade, testiranja i instalacije u produkciono okruženje, do konačne primjene.

Potrebno je obezbjediti da i privredni subjekti blagovremeno dobiju tehničke informacije koje su im potrebne za ažuriranje njihovih IT sistema sa novim ili nadograđenim carinskim elektronskim sistemima. Privredni subjekti su u obavezi da preduzmu mjere potrebne za omogućavanje upotrebe sistema nakon njihovog uspostavljanja.

Za sprovođenje implementacije donacije softvera kao i monitoringa i evaluacije biće odgovorni sledeći subjekti:

- Uprava carina će biti glavni akter u procesu implementacije, monitoringa i evaluacije. Zaduženi za redovno praćenje napretka, identifikaciju problema u implementaciji i obezbeđivanje potrebnih korektivnih mera.
- Interni timovi Uprave carina za monitoring i implementaciju novih carinskih sistema. Formiranje specijalizovanih timova unutar Uprave carina koji će biti zaduženi za praćenje realizacije pojedinih projekata.
- Ministarstvo finansija i druge relevantne institucije koje će obezbeđivati potrebnu usklađenost sa zakonodavstvom i nacionalnim prioritetima, kao i pružati podršku u obliku resursa ili smjernica.

Na osnovu povratnih informacija i praćenja tih indikatora, biće moguće preduzeti korektivne mjere i osigurati kontinuirani razvoj i unapređenje IT sistema u carinskoj administraciji.

Datum i mjesto
3. februar 2026. godine
Podgorica

Starješina

